

Veiligheid en Handhaving

Postbus 4, 1180 BA Amstelveen

Vermeld bij reactie ons kenmerk en datum van deze brief

Aan de gemeenteraad

Disclaimer: deze brief is ongetekend op persportal geplaatst. Aan deze versie kunnen geen rechten worden ontleend. Alleen de ondertekende schriftelijke versie is bindend.

Datum 23 oktober 2018

Ons kenmerk Z18-010077

Betreft Onderzoek naleving leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol in supermarkten en slijterijen

Geachte raad,

Om inzicht te krijgen in hoeverre supermarkten en slijterijen zich houden aan de wettelijke leeftijdsgrens hebben wij de Stichting Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP opdracht gegeven een nalevingsonderzoek te doen. Dit onderzoek is in het voorjaar van 2018 uitgevoerd.

De resultaten van dit onderzoek zijn zorgelijk. Slechts bij 28 van de 76 aankoopogingen konden de jongeren geen alcohol kopen en werden de regels correct nageleefd. Het overgrote deel van de jongeren kon gewoon alcohol kopen terwijl zij nog geen 18 jaar waren. Het nalevingspercentage van de leeftijdsgrens bij supermarkten was 38,5% en bij slijterijen 33,3%. Landelijk was dat in 2016 bij supermarkten 63% en bij slijterijen 62%. Het volledige rapport is als bijlage bij deze brief gevoegd.

Wij zijn van mening dat deze situatie op korte termijn moet verbeteren. Slijterijen en supermarkten die zich niet aan de regels hielden, ontvangen een waarschuwingsbrief. Begin 2019 worden er hercontroles uitgevoerd om te bezien of er daadwerkelijk verbetering is opgetreden. Mocht dit niet het geval zijn dan zal er handhavend worden opgetreden door het opleggen van een bestuurlijke boete. De slijterijen en supermarkten waar de alcoholverstrekking correct plaatsvond, krijgen een aangepaste brief en worden niet meegenomen bij de hercontrole.

Daarnaast worden de resultaten van het onderzoek meegenomen bij het speerpunt alcohol in de nieuwe gezondheidsnota van juli 2019, om te bezien waar we nog aanvullende maatregelen kunnen treffen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Amstelveen,
de secretaris, de burgemeester

Datum 24 juli 2018

Pagina 2 van 2

Bert Winthorst

Bas Eenhoorn

**NALEVING LEEFTIJDGRENNS BIJ DE
VERKOOP VAN ALCOHOL IN
SUPERMARKTEN EN SLIJTERIJEN IN
AMSTELVEEN**

UNIVERSITEIT TWENTE.

**NALEVING LEEFTIJDGRENSEN BIJ DE
VERKOOP VAN ALCOHOL IN
SUPERMARKTEN EN SLIJTERIEN IN
AMSTELVEEN**

DR. JORIS VAN HOOF

IR. WIM VAN DALEN

UNIVERSITEIT TWENTE

Faculteit Behavioural, Management and Social Sciences
Postbus 217, 7500 AE Enschede

Telefoon: 053 489 6563

E-mail: j.j.vanhoof@utwente.nl

IN OPDRACHT VAN DE GEMEENTE AMSTELVEEN

Contactpersoon: Ineke Wesseling

Telefoon:

E-mail: I.wesseling@amstelveen.nl

9 juli 2018

SAMENVATTING

Om te toetsen in hoeverre alcoholverstrekkers supermarkten en slijterijen zich aan de wettelijke leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcohol houden, heeft de Universiteit Twente in samenwerking met het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP in het voorjaar van 2018 een nalevingsonderzoek uitgevoerd.

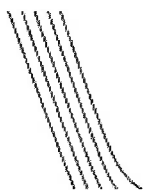
Twee onderzoeksteams, elk bestaande uit een 17- jarige en een 18-jarige mystery shopper (evenveel jongens als meisjes), hebben in totaal 76 geldige aankoopogingen gedaan bij 39 supermarkten en slijterijen. Hierbij hebben de jongeren gewerkt volgens een vooraf geoefend onderzoeksprotocol. De 17-jarige mysteryshoppers hebben in alle situaties de alcoholhoudende drank besteld en afgerekend.

Het gemiddelde nalevingspercentage in de gemeente Amstelveen bedroeg 36,8%. Met het nalevingspercentage wordt bedoeld hoeveel procent van het aantal verkooppunten tijdens het onderzoek geen alcohol heeft verkocht aan de minderjarige mysteryshoppers.

De mate van naleving van de wettelijke grens van 18 jaar was in supermarkten 38,5% en in slijterijen 33,3%.

In totaal heeft 47,4% van de verkopers een interventie toegepast. Een interventie kan zijn: het vragen naar alleen een identiteitsbewijs, naar alleen de leeftijd of het vragen naar zowel een identiteitsbewijs als de leeftijd.

Concluderend kunnen we stellen dat de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar, zoals deze wordt voorgeschreven in de Drank- en Horecawet (artikel 20), matig wordt nageleefd. Er valt nog veel resultaat te boeken. Alcohol is thans in de gemeente nog steeds te gemakkelijk verkrijgbaar voor jongeren onder de 18 jaar.

INHOUDSOPGAVE

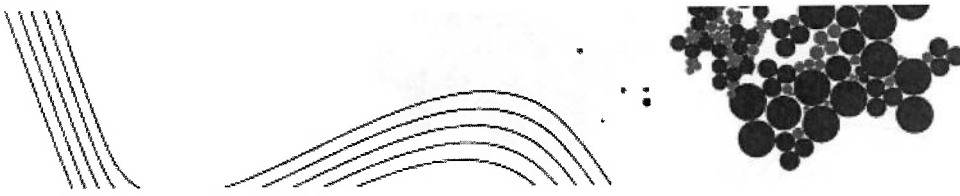
1. INLEIDING	4
1.1 DRANK- EN HORECAWET.....	5
1.2 ALCOHOLBELEID GEMEENTE AMSTELVEEN	6
2. ONDERZOEKSVRAGEN	7
3. METHODE	8
3.1 MYSTERYSHOPPERS	8
3.2 STEEKPROEF.....	8
3.3 DATAVERZAMELING.....	9
4. RESULTATEN	11
4.1 NALEVINGSPERCENTAGE GEMEENTE AMSTELVEEN	11
4.2 NALEVINGSPERCENTAGE PER TYPE VERKOOPPUNT.....	11
4.3 TOEGEPASTE INTERVENTIES.....	12
4.4 VERGELIJKING VAN DE NALEVING IN GEMEENTE AMSTELVEEN MET DE LANDELIJK CIJFERS.....	13
5. CONCLUSIES	18
5.1 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	18
5.2. BELEIDSAANBEVELINGEN	20

1. INLEIDING

Om de verkrijgbaarheid van alcohol in supermarkten en slijterijen in de gemeente Amstelveen vast te stellen, heeft de gemeente door Universiteit Twente in samenwerking met het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP een nalevingsonderzoek laten uitvoeren in het voorjaar van 2018. Tijdens de studie is de naleving van de huidige leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcohol onderzocht met 17-jarige mysteryshoppers, die vergezeld werden door 18-jarige mysteryshoppers.

In dit inleidende hoofdstuk wordt ingegaan op de achterliggende wetgeving: de Drank- en Horecawet en het alcoholbeleid van de gemeente Amstelveen. In hoofdstuk 2 worden de onderzoeksvragen beschreven en in hoofdstuk 3 staat de methode van het mysteryshoppen vermeld. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de resultaten. Het rapport sluit af met conclusies en aanbevelingen in hoofdstuk 5.

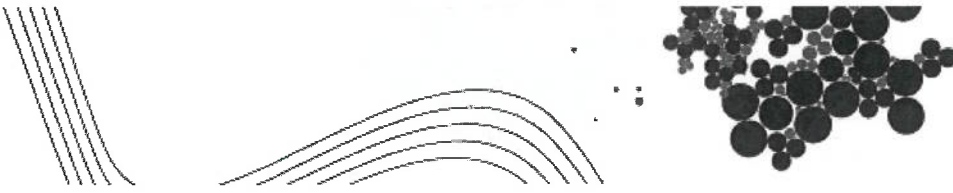

1.1 DRANK- EN HORECAWET

De leeftijdsgrens voor het verstrekken van alcohol is vastgelegd in de Drank- en Horecawet:

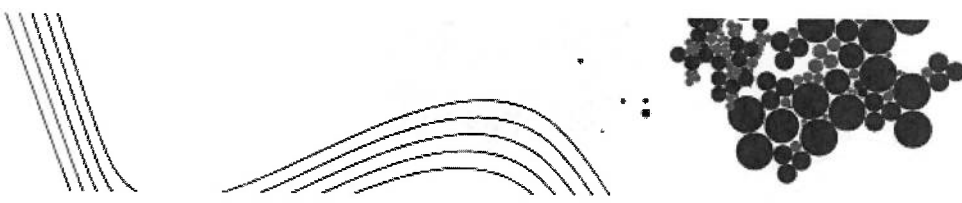
'Het is verboden bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank te verstrekken aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Onder verstrekken als bedoeld in de eerste volzin wordt eveneens begrepen het verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van wie is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, welke drank echter kennelijk bestemd is voor een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt' (DHW; artikel 20, lid 1).

In de wet is ook de bepaling opgenomen dat de verkoper van alcoholhoudende drank verplicht is te vragen naar een geldig leeftijdsdocument als niet 'onmiskkenbaar' (=duidelijk) is dat de koper oud genoeg is. De meeste verkooppunten hanteren hierbij een referentieleeftijd van 25 jaar (campagne "ID tonen in supermarkt tot 25 jaar"). Bij gebrek aan een geldig leeftijdsdocument, mag er geen alcohol aan jongeren verkocht worden. Om het huidige nalevingsniveau van de leeftijdsgrenzen bij verschillende typen verkooppunten te kunnen vaststellen, is in de gemeente Amstelveen de mysteryshop-methode toegepast.

1.2 ALCOHOLBELEID GEMEENTE AMSTELVEEN

-optioneel invoegen-

2. ONDERZOEKSVRAGEN

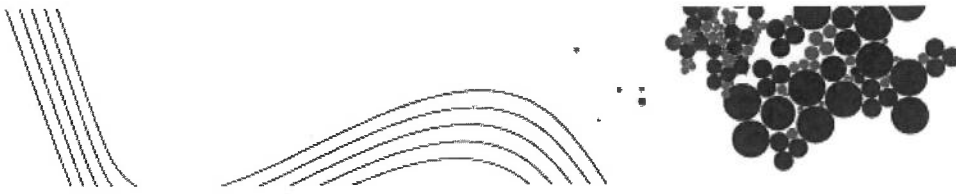
Het onderzoek richt zich op de naleving van de wettelijke nalevingsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcoholhoudende drank in supermarkten en slijterijen in de gemeente Amstelveen. Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn er verschillende deelvragen opgesteld, die hieronder staan weergegeven.

Hoofdvraag

Welke supermarkten en slijterijen in Amstelveen houden zich aan de wettelijke leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcoholhoudende drank aan jongeren?

Deelvragen

- Wat is het gemiddelde nalevingspercentage in Amstelveen?
- Wat is het gemiddelde nalevingspercentage per type verkooppunt?
- Welke interventies (vragen naar leeftijd en/of naar ID) plegen verkopers van alcohol?
- In welke mate resulteren de interventies (vragen naar leeftijd en/of ID) in een correcte naleving?
- Hoe verhoudt zich het geconstateerde nalevingspercentage in 2018 in Amstelveen ten opzichte van de meest recente landelijke nalevingscijfers (2016)?

3. METHODE

Er is gebruik gemaakt van een mysteryshop onderzoek. Hierbij wordt een bedrijf of instelling bezocht door een persoon die zich voordoeet als klant, zonder dat het personeel van het bedrijf of de instelling op de hoogte is van het feit dat er een onderzoek wordt uitgevoerd en op de hoogte is van de onderzoeksdoelstelling.

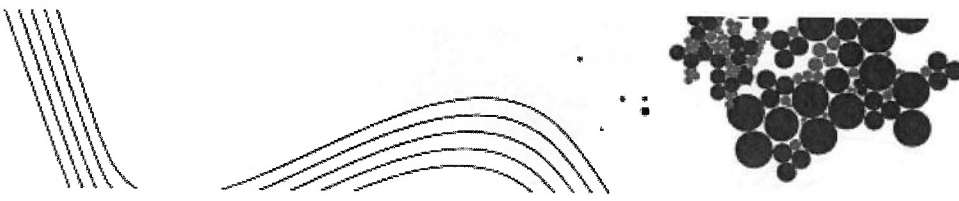
Om de naleving van de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcoholhoudende dranken vast te kunnen stellen zijn speciaal daartoe opgeleide mysteryshoppers ingezet, een team bestaande uit een 17- en een 18-jarige mysteryshopper. De mysteryshoppers volgen een vooraf geoefend aankoopprotocol en proberen alcoholhoudende drank aan te schaffen. Verkopers weten niet dat ze te maken hebben met een mysteryshopper en zij handelen dus zoals zij bij andere klanten ook zouden doen.

3.1 MYSTERYSHOPPERS

De mysteryshoppers zijn geworven via een school en daarna volgde een selectie door het onderzoeksteam. Alle mysteryshoppers waren 'typische' 17 en 18-jarigen (qua uiterlijk, bouw en persoonlijkheid). Alle mysteryshoppers, hadden schriftelijke toestemming van de ouder(s)/verzorger(s) en ontvingen een onkostenvergoeding voor hun deelname.

3.2 STEEKPROEF

De gemeente Amstelveen heeft een lijst met 27 supermarkten en 12 slijterijen aangeleverd. Deze zijn – op één na - allemaal twee keer bezocht (1 keer door een mannelijke 17-jarige mysteryshopper in gezelschap van een 18-jarige mysteryshopper en 1 keer door een vrouwelijke 17-jarige mysteryshopper in gezelschap van een 18-jarige mysteryshopper). Bij 1 supermarkt bleek door een verbouwing tijdelijk geen alcohol te worden verkocht. Het aantal aankoop pogingen komt hiermee op 76.

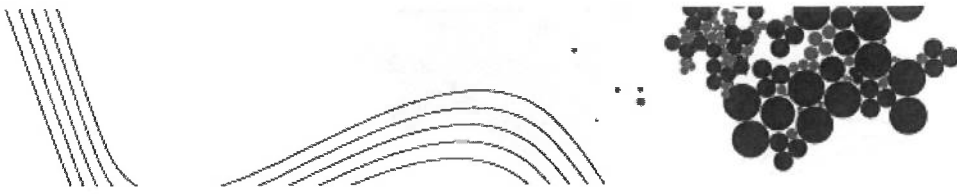

3.3 DATAVERZAMELING

Alle supermarkten en slijterijen uit dit onderzoek zijn bezocht onder begeleiding van ervaren onderzoekers van de Universiteit Twente. In het verkooppunt is geprobeerd alcohol aan te schaffen volgens het vooraf getrainde protocol. De beide typen verkooppunten zijn bezocht door een team van mysteryshoppers, bestaande uit één 17-jarige en één 18-jarige jongere. In de supermarkten en slijterijen heeft de 17-jarige alcoholhoudende drank gepakt en heeft geprobeerd af te rekenen. Na een eventuele aankoop werd de drank overgedragen aan de 18-jarige.

In de (mogelijke) interactie met de verkoper hebben de jongeren hun echte identiteitskaart laten zien indien daar om gevraagd werd. Ze hebben beiden aangegeven dat ze 18 jaar waren indien daar om gevraagd werd. Ook hebben ze aangegeven dat ze de drank zelf zouden opdrinken indien daar om gevraagd werd.

Na elk bezoek zijn de bevindingen genoteerd op een digitale checklist. Omstandigheden die in kaart werden gebracht zijn o.m. het type verkooppunt, het alcoholpercentage, de aanwezigheid van systemen en hulpmiddelen, de drukte in het verkooppunt, het geslacht van de verkoper, de ingeschatte leeftijd van de verkoper, het vaststellen van de leeftijd aan de hand van een identiteitsbewijs, de ID handling door de verkoper (op welke wijze is het ID gebruikt, was er sprake van hulpmiddelen, het vragen naar de leeftijd van de jongere), de kenmerken van de mysteryshopper (geslacht, opleiding, lengte) en de feiten rondom de aankoop poging zelf (dag, tijdstip, naleving en soort product).

Het onderzoeksprotocol om de naleving van de leeftijdsgrens te toetsen is deels wetenschappelijk gevalideerd en reeds toegepast bij duizenden aankoopogingen. De onderzoekers hebben ervaring met dit type onderzoek en hebben ook een groot aantal wetenschappelijke publicaties hierover op hun naam. De Universiteit Twente heeft in 2011 het eerste landelijke mysteryshop onderzoek naar leeftijdsgrenzen (voor het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport) ontwikkeld en uitgevoerd.

Na het onderzoek kregen de mysteryshoppers een uitgebreide debriefing waarin de onderzoekservaringen zijn uitgewisseld en waarbij o.m. de gezondheidsrisico's van alcoholgebruik zijn besproken.

4. RESULTATEN

In deze sectie zal in worden gegaan op de resultaten van het onderzoek. Allereerst zal een algemeen overzicht gegeven worden van de gemeente Amstelveen, waarna er een uitsplitsing wordt gemaakt per type verkooppunt en per dorpskern. Verder zal er nog ingegaan worden op de verschillende soorten interventies die plaatsvonden in de bezoekpunten.

4.1 NALEVINGSPERCENTAGE GEMEENTE AMSTELVEEN

Van de 76 geldige aankoopogingen (zie 3.2) is 28 keer geen alcohol verkocht en 48 keer wel alcohol verkocht, wat neerkomt op een gemiddelde naleving van 36,8%.

Tabel 1: *Nalevingspercentage gemeente Amstelveen*

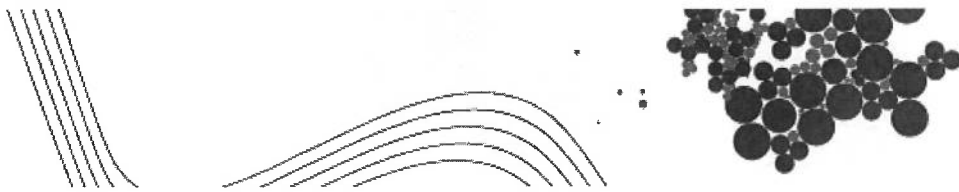
Aantal bezoeken	Aantal aankoopogingen	Aantal keer correcte naleving	Nalevingspercentage
78	76	28	36,8%

4.2 NALEVINGSPERCENTAGE PER TYPE VERKOOPPUNT

De mate van naleving van de wettelijke grens van 18 jaar was in supermarkten 38,5% en in slijterijen 33,3%.

Tabel 2: *Aantal aankoopogingen, correcte naleving en het nalevingspercentage per type verkooppunt*

Type verkooppunt	Aantal aankoopogingen	Aantal keer correcte naleving	Nalevingspercentage
Supermarkten	52	20	38,5%
Slijterijen	24	8	33,3%
Totaal	76	28	36,8%

4.3 TOEGEPASTE INTERVENTIES

Verschillende interventies kunnen door de verkoper worden toegepast om de leeftijd van de koper, zoals de wet dat voorschrijft, vast te stellen. Een interventie kan zijn: het vragen naar alleen een identiteitsbewijs, het vragen naar alleen de leeftijd of beide.

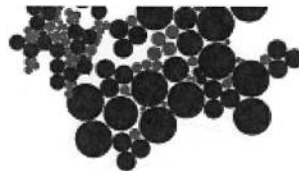
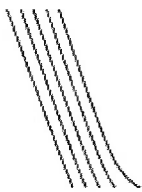
Tabel 3: *Interventies per type verkooppunt*

Type verkooppunt	Aantal aankoopogingen	Interventies
Supermarkten	52	26 (50,0%)
Slijterijen	24	10 (41,7%)
Totaal	76	36 (47,4%)

Tabel 4 laat het effect van interventies zien. Hier is te zien dat het vragen naar ID (al dan niet in combinatie met vragen naar leeftijd) het meest effectief is. Het vragen naar ID en het bestuderen ervan door de verkopers leidt in bijna alle gevallen tot correcte naleving.

Tabel 4: *Het totaal aantal interventies, en de correcte naleving n.a.v. deze interventies*

	ID	ID + leeftijd	Leeftijd	Geen interventie	Totaal
Aantal	18 (24%)	11 (14%)	7 (9%)	40 (53%)	76
Naleving	17	11	0	0	28
Totaal	94%	100%	0%	0%	36,8%

4.4 VERGELIJKING VAN DE NALEVING IN GEMEENTE AMSTELVEEN MET DE LANDELIJK CIJFERS

Met betrekking tot de uiteindelijke naleving doen de verkopers in de gemeente Amstelveen het gemiddeld minder goed dan landelijk¹ (zie Tabel 5). De naleving in de supermarkten en slijterijen is in Amstelveen lager dan landelijk. Ook wordt er door de verkopers in Amstelveen minder vaak naar ID gevraagd (Tabel 6).

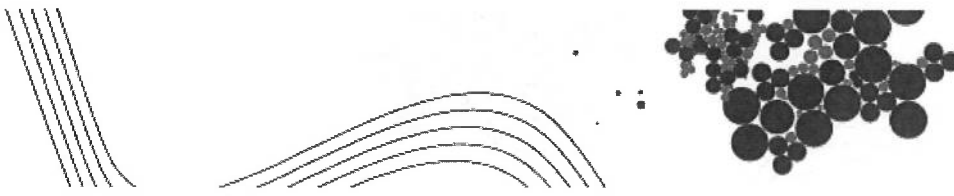
Tabel 5: Naleving van de wetgeving gemeente Amstelveen ten opzichte van landelijk

	Landelijk 2016 ¹	Amstelveen 2018
Supermarkten	63%	38,5%
Slijterijen	62%	33,3%

Tabel 6: Percentage verkopers uit landelijk onderzoek, die naar ID hebben gevraagd, vergeleken met het percentage uit de gemeente Amstelveen

	Landelijk 2016	Amstelveen 2017-18
Supermarkten	80%	40,4% (21 ID-vraag)
Slijterijen	75%	33,3% (8 ID-vraag)

In het landelijk onderzoek wordt alleen de ID-vraag meegenomen. Om goed te vergelijken is in de tabel ook alleen de ID-vraag in Amstelveen opgenomen.

5. CONCLUSIES

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksvragen beantwoord en zullen beleidsadviezen worden opgenomen.

5.1 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Naar aanleiding van de resultaten kunnen de volgende antwoorden op de onderzoeksvragen geformuleerd worden.

- Wat is het gemiddelde nalevingspercentage in de gemeente Amstelveen?

De gemiddelde naleving in Amstelveen bedroeg 36,8%.

- Wat is het gemiddelde nalevingspercentage per type verkooppunt in de gemeente?

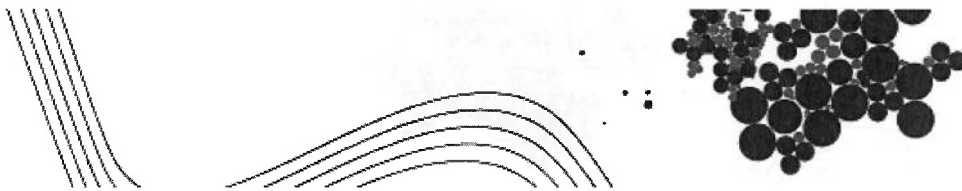
De mate van naleving van de wettelijke grens van 18 jaar was in supermarkten 38,5% en in slijterijen 33,3%.

- Welke interventies (vragen naar leeftijd en/of naar ID) plegen verkopers van alcohol?

In iets minder van de gevallen vroegen verkopers naar ID en / of leeftijd van de minderjarige mysteryshoppers.

- In welke mate resulteren de interventies (vragen naar leeftijd en/of ID) in een correcte naleving?

In de gevallen dat om ID is gevraagd is vervolgens de leeftijdsgrens bijna altijd goed nageleefd.

- Hoe verhoudt zich het geconstateerde nalevingspercentage in 2018 in de gemeente Amstelveen ten opzichte van de meest recente landelijke nalevingscijfers (2016)?

De naleving in de supermarkten en slijterijen is in 2018 in Amstelveen beduidend lager dan landelijk in 2016.

Concluderend kunnen we stellen dat de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar (artikel 20 van de Drank- en Horecawet) door supermarkten en slijterijen in de gemeente Amstelveen een blijvend punt van attentie moet zijn, net zoals dat landelijk het geval is.

5.2. BELEIDSAANBEVELINGEN

Naar aanleiding van de uitkomsten van het huidige onderzoek heeft STAP een aantal aanbevelingen geformuleerd voor de betrokken instanties.

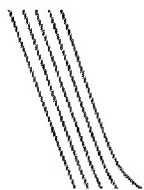
1. Het verdient aanbeveling het onderzoek van de nalevingscijfers na 2 of 3 jaar te herhalen om na te gaan of beleidsmaatregelen m.b.t. preventie en handhaving het gewenste effect hebben gehad.

Het periodiek onderzoeken van de nalevingscijfers kan worden gebruikt voor evaluatie van het alcoholbeleid. De actuele nalevingscijfers uit dit rapport bieden een belangrijke meetbare indicatie van de mate van verkrijgbaarheid van alcohol voor jongeren onder de 18 jaar. Hoe beter de naleving des te minder gemakkelijk alcohol verkrijgbaar is en als gevolg waarvan minder alcohol wordt gedronken door jongeren.

2. Adviseer alcoholverstrekkers nadrukkelijk om te allen tijde bij de verkoop van alcohol aan jongeren te vragen naar het ID-bewijs om de exacte leeftijd vast te kunnen stellen.

De nalevingscijfers in Amstelveen geven een enigszins ongunstiger beeld dan de recente landelijke cijfers. Dat geldt zowel voor supermarkten als voor slijterijen. Er is dan ook sprake van een hoge verkrijgbaarheid van alcohol voor jongeren. De verkrijgbaarheid zal pas structureel afnemen als over de gehele linie, dus bij alle verkooppunten, sprake is van zo optimaal mogelijke naleving. Voorbeeld: als supermarkt A in een gemeente goed naleeft en slijterij B niet, is de verkrijgbaarheid van alcohol voor jongeren in deze gemeente praktisch nog gelijk aan de verkrijgbaarheid bij slijterij B.

Wat het gedrag van de verstrekker betreft geldt dat het expliciet vaststellen van de leeftijd van de jonge koper op basis van zijn of haar ID in geval de leeftijd niet duidelijk is (wat de wet voorschrijft) verreweg de beste methode is om correcte naleving te bereiken. Uit de gemeentelijke

nalevingscijfers blijkt ook dat het vragen naar het ID-bewijs (al dan niet in combinatie met het vragen naar de leeftijd) leidt tot relatief hoge nalevingscijfers, namelijk 97%. Het inschatten van de leeftijd leidt altijd tot een niet-correcte naleving.

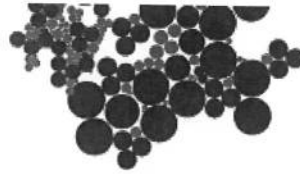
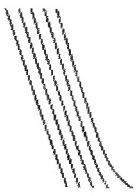
Verstrekkers kunnen geadviseerd worden hun klanten jonger dan 25 jaar te vragen om bij aankoop van alcohol het ID-bewijs reeds bij de hand te hebben. De gemeente kan jongeren betrekken bij de vraag hoe dit in de praktijk kan worden nagestreefd.

3. Het verdient aanbeveling dat verstrekkers van alcohol een zo eenduidig mogelijk beleid ontwikkelen met betrekking tot het gebruik van hulpmiddelen ten behoeve van het uitlezen van de leeftijd. De gemeente wordt geadviseerd de verstrekkers hiertoe te motiveren en waar mogelijk te faciliteren.

Uit de uitkomsten van het onderzoek blijkt dat het vragen om een ID-bewijs in 97% van de gevallen leidt tot goede naleving. Dit betekent dat het 'uitlezen' van het ID-bewijs in 3% van de aankoopogingen niet goed gaat. Om de caissières daarbij te helpen en het 'uitlezen' van de ID te vergemakkelijken kan de verkoper er voor kiezen gebruik te maken van hulpmiddelen. Bijvoorbeeld het intypen van de geboortedatum op de kassa, het gebruik van de ID-swiper of het ophangen van een briefje met daarop een datum die aangaf wanneer de koper oud genoeg is. Mogelijk wordt dit al bij diverse supermarkten en slijterijen in Amstelveen gedaan. Het verdient aanbeveling verstrekkers te adviseren eenduidig beleid daartoe te ontwikkelen.

4. Amstelveen wordt geadviseerd jeugdige testkopers in te zetten die onder begeleiding van toezichthouders aankoopogingen verrichten.

In diverse gemeenten in Nederland wordt reeds geëxperimenteerd met het inzetten van 18-jarige testkopers bij de handhaving. Feitelijk is er geen sprake meer van experimenteren met deze methodiek omdat de positieve resultaten ervan algemeen bekend zijn en deze methodiek ook juridisch door de beugel kan. De aanvaardbaarheid van de methodiek is bevestigd

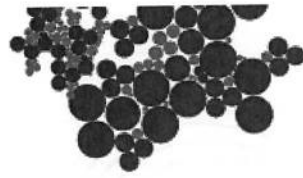
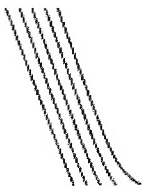

in een brief van staatssecretaris Van Rijn hierover aan de Tweede Kamer. In zijn brief aan de Tweede Kamer (2015)¹ laat Van Rijn expliciet weten dat handhaving met meerderjarige testkopers reeds mogelijk is. Deze vorm van handhaving is tot dusver effectief gebleken in termen van tijdsinvestering en verbeteren van de naleving.

Op kleine schaal wordt er bovendien in Nederland (in navolging van Engeland) geëxperimenteerd met het inzetten van 17-jarige testkopers waarbij niet alleen kan worden vastgesteld of de leeftijd correct wordt vastgesteld maar ook formeel kan worden vastgesteld of er al of niet aan een minderjarige alcohol wordt verstrekt. De inzet van 17-jarige testkopers staat evenwel ter discussie. Zo is de jongere op grond van artikel 45 Drank- en Horecawet zelf strafbaar wanneer hij/zij alcohol 'aanwezig heeft' op een voor het publiek toegankelijke plaats met uitzondering van locaties waar alcohol wordt verkocht voor gebruik elders dan ter plaatse. De bezwaren met betrekking tot het in strijd handelen met artikel 45 bij het inzetten van testkopers kunnen vermeden worden. In de werkinstructies moet dan worden opgenomen dat een testkoper van 17 jaar de aankopen doet. In geval van daadwerkelijke verstrekking zal hij de geleverde drank afrekenen, maar een meerderjarige metgezel zal de bestelling van de verstrekker in ontvangst moeten nemen. Bij een aankoop in de supermarkt van een minderjarige testkoper is er geen sprake van overtreding van artikel 45, zolang de drank niet mee naar buiten wordt genomen.

Voor wat betreft het toezicht met 17-jarige testkopers loopt de gemeente als werkgever tegen nóg een probleem aan. Een aanzienlijk deel van de controles in 'hotspot' horecagelegenheden vindt na 24:00 uur plaats. Tegen die tijd lopen de populaire cafés vaak pas vol en in sommige gevallen openen de clubs pas rond die tijd. Maar volgens de Arbeidstijdenwet mogen jongeren onder de 18 jaar na 23:00 uur niet meer

¹ Kamerstukken II 2015-2016, 27565, nr. 137.

werken. Een horecaondernemer die beboet is na 23:00 uur door de inzet van een testkoper onder de 18 jaar kan zich hierop overigens niet beroepen door het relativiteitsvereiste.

De gemeente kan vanzelfsprekend zelf beslissen of en zo ja, welke sancties ze verbindt aan deze vorm van handhaving.